
KONSULTĀCIJU DOKUMENTS par drošības naudas aprēķina metodiku elektroenerģijas nozarē un grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem.

21.08.2025.

Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
1) Pamatojums	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas.....	4
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	4
4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	4

Pielikumā:

1. Lēmuma projekts Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē. (1.pielikums);
2. Lēmuma projekts "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 14.aprīļa lēmumā Nr.1/5 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem"" (2.pielikums).

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē" (turpmāk – Noteikumu projekts) un lēmuma projektu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 14.aprīļa lēmumā Nr.1/5 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem"" (turpmāk – Grozījumu projekts).

Saskaņā ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā (turpmāk – Likums), kas Saeimā pieņemti 2025.gada 27.martā un stājās spēkā 2025.gada 24. aprīlī, no Likuma svītrotā 9.panta 2.⁴daļa, kas noteica elektroenerģijas ražotāja pienākumu maksāt sistēmas operatoram maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, ja elektroenerģijas sistēmai pieslēdz ražošanas iekārtu. Vienlaikus Likums papildināts ar 9.¹pantu, kurā noteikts sistēmas dalībnieka pienākums maksāt attiecīgajam sistēmas operatoram drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu, ja sistēmai plānots pieslēgt elektroenerģijas ražošanas iekārtu, elektroenerģijas uzkrātuvi un galalietotāja objektu, ja to plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai. Likumā noteikta arī Regulatora kompetence noteikt drošības naudas aprēķina metodiku un maksāšanas kārtību.

Pamatojoties uz Likumā noteikto pilnvarojumu, Regulators ir izstrādājis Noteikumu projektu, kas noteiks metodiku, pēc kādas aprēķina drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu.

Ievērojot regulējumu, kas noteikts Likumā un Noteikumu projektā, vienlaikus jāveic grozījumus Regulatora 2012.gada 22.februāra lēmumā Nr.1/6 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem" (turpmāk – Noteikumi), izslēdzot no tā regulējumu, kas attiecas uz metodiku, pēc kādas aprēķina maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, un kārtību, kādā šo maksu izlieto pieslēguma maksas segšanai. Tādēļ Regulators ir izstrādājis Grozījumu projektu, atbilstoši kuram no Noteikumiem izslēgts regulējums, kas attiecas uz metodiku, pēc kādas aprēķina maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu.

Plānots, ka Noteikumu projekts un Grozījumu projekts stāsies spēkā vienlaicīgi – 2025.gada 1.oktobrī. Priekšlikumus un komentārus par minētajiem projektiem Regulators lūdz iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2025.gada 11.septembrim**.

Regulatora sagatavotais Noteikumu projekts un Grozījumu projekts ir pievienoti šī dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Iepriekš Likuma 9.panta 2.⁴daļa noteica elektroenerģijas ražotāja pienākumu maksāt sistēmas operatoram maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, ja elektroenerģijas sistēmai pieslēdz elektroenerģijas ražošanas iekārtu. Šāds regulējums tika pieņemts, lai novērstu situācijas, kad potenciālie elektroenerģijas ražotāji, pamatojoties uz sistēmas operatoru izsniegtajām pieslēguma ierīkošanas tehniskajām prasībām, ilgstoši rezervē sistēmas jaudu, neveicot darbības faktiskai pieslēguma izbūvei. Tādējādi tiek veicināta tādu jaunu atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas jaudu ieviešana, kuru attīstības plānošana sasniegusi noteiktu briedumu un gatavību reālai īstenošanai.

Maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu mērķis jau sākotnēji bija nodrošināt ražotāja saistību izpildi un pēc jēgas un būtības minētā maksa uzskatāma par drošības naudu, kas kalpo kā ražotāja saistību pastiprinājums. Tādēļ, lai novērstu neskaidrības attiecībā uz pievienotās

vērtības nodokļa piemērošanu, maksājums, kura mērķis ir nodrošināt ražotāja saistību izpildi un sistēmas jaudas efektīvu izmantošanu Likumā ir definēts kā drošības nauda. Lai novērstu, ka sistēmas jauda nepamatoti tiek rezervēta arī elektroenerģijas uzkrātuvju pieslēgšanai un elektroenerģijas lietotāju objektu pieslēgšanai pārvades sistēmai, Likumā ir noteikts pieslēguma pieprasītāja pienākums maksāt drošības naudu arī par sistēmas jaudas rezervēšanu šādu objektu pieslēgšanai.

Izvērtējot maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu piemērošanu iepriekšējā periodā, Regulators nekonstatē nepieciešamību mainīt metodiku, pēc kādas nosakāma drošības nauda par sistēmas jaudas rezervēšanu.

Nemot vērā drošības naudas būtību, Likuma 9.¹ pants paredz elektroenerģijas ražotāja, uzkrātuves operatora un galalietotāja pienākumu maksāt drošības naudu, bet Likums neparedz iemaksāto drošības naudas summu izmantot norēķiniem par pieslēguma ierīkošanu, sedzot pieslēguma maksas daļu. Līdz ar to, atšķirībā no maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu, Noteikumu projekts neparedz iespēju drošības naudu nodrošināt, iesniedzot sistēmas operatoram finanšu pakalpojumu sniedzēja saistību izpildes garantiju.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Noteikumu projekta un Grozījumu projekta izstrādē iesaistījās akciju sabiedrība "Sadales tīkls" un akciju sabiedrība "Augstsprieguma tīkls".

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Noteikumu projektā ietvertais regulējums ietekmēs elektroenerģijas ražošanas un uzkrāšanas jaudu attīstītājus, potenciālos pārvades sistēmas lietotājus, elektroenerģijas sadales sistēmas un elektroenerģijas pārvades sistēmas operatorus.

4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Noteikumu projektā ietvertais risinājums pozitīvi ietekmēs jaunus un mērķtiecīgus elektroenerģijas ražošanas un uzkrāšanas jaudas attīstītājus, kā arī potenciālos elektroenerģijas pārvades sistēmas lietotājus un attiecīgi arī elektroenerģijas sistēmu kopumā. Šāds mehānisms ir nepieciešams, lai situācijā, kur novērojama liela interese par ražošanas jaudu rezervēšanu, efektīvi izšķirtu attīstītājus, kas ir gatavi un spējīgi projektus īstenot, no tiem, kas jaudas rezervē nepārdomāti vai bez konkrēta mērķa izveidot jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas.

Lai gan ieviestais mehānisms, kas paredz drošības maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, var radīt papildu administratīvo un finansiālo slogu elektroenerģijas ražošanas jaudu attīstītājiem, vai potenciālajiem elektroenerģijas pārvades sistēmas lietotājiem, kā arī papildu administratīvos pienākumus elektroenerģijas sadales sistēmas operatoriem un pārvades sistēmas operatoram, uzskatāms, ka elektroenerģijas sistēmas lietotāju ieguvumi no šī mehānisma būtiski pārsniedz sagaidāmās izmaksas.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

1.Pielikums Konsultāciju dokumentam
par drošības naudas aprēķina metodiku elektroenerģijas nozarē
un grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

[Datums]

Nr. ____

(prot. Nr. __, __.p)

Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē

*Izdota saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma
9.¹ panta trešo un sesto daļu*

1. Noteikumi nosaka:
 - 1.1. metodiku, atbilstoši kurai aprēķina drošības naudu, kuru:
 - 1.1.1. elektroenerģijas ražotājs maksā attiecīgajam sistēmas operatoram, ja jaunu elektroenerģijas ražošanas iekārtu plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai konstantā pārvades sistēmas pakalpojuma saņemšanai vai elektroenerģijas sadales sistēmai, ierīkojot jaunu pieslēgumu vai izmantojot jau esošo;
 - 1.1.2. elektroenerģijas uzkrātuves operators maksā attiecīgajam sistēmas operatoram, ja elektroenerģijas uzkrātuvi plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai konstantā pārvades sistēmas pakalpojuma saņemšanai vai elektroenerģijas sadales sistēmai;
 - 1.1.3. elektroenerģijas galalietotājs maksā pārvades sistēmas operatoram, ja elektroenerģijas pārvades sistēmai plānots pieslēgt jaunu elektroenerģijas galalietotāja objektu.
 - 1.2. drošības naudas maksāšanas kārtību.
2. Noteikumos lietoti šādi termini:
 - 2.1. drošības nauda – šajos noteikumos noteiktā kārtībā noteikta naudas summa par sistēmas jaudas rezervēšanu konkrēta sistēmas dalībnieka objekta pieslēgšanai elektroenerģijas sistēmai;
 - 2.2. sistēmas dalībnieks – šo noteikumu izpratnē elektroenerģijas ražotājs, elektroenerģijas uzkrātuves operators un elektroenerģijas galalietotājs, kura elektroietaisies pieslēdz elektroenerģijas sistēmai.
3. Lai noteiktu drošības naudu, kuru sistēmas dalībnieks maksā attiecīgajam sistēmas operatoram par šo noteikumu 1.1.apakšpunktā minēto objektu pieslēgšanu elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmai, pārvades sistēmas operators aprēķina drošības naudu par vienu jaudas rezervēšanas vienību saskaņā ar šādu formulu:

$$R_{MW} = \frac{I_{zb.izm.}}{N_{traf}} \times 0,5$$

kur,

R_{MW} – drošības nauda par vienu jaudas rezervēšanas vienību [EUR/MW];

I_{izb.izm} – pārvades sistēmas operatora kopējās iepriekšējo piecu kalendāro gadu izmaksas [EUR], kas saistītas ar 110 kV apakšstaciju izbūvi vai rekonstrukciju;

N_{traf} – kopējās iepriekšējo piecu kalendāro gadu laikā 110 kV apakšstacijās ierīkotās jaudas apmērs[MW].

4. Drošības naudas par vienu jaudas rezervēšanas vienību aprēķinu pārvades sistēmas operators veic vienu reizi piecos gados un iesniedz apstiprināšanai Regulatoram kopā ar aprēķinu pamatojošo informāciju. Drošības nauda par vienu jaudas rezervēšanas vienību stājas spēkā Regulatora lēmumā noteiktajā termiņā.
5. Drošības naudas par vienu jaudas rezervēšanas vienību aprēķinu nākamo piecu gadu periodam pārvades sistēmas operators iesniedz Regulatoram ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms perioda, kuram Regulators apstiprinājis drošības naudu par vienu jaudas rezervēšanas vienību, beigām.
6. Ja periodā pēc Regulatora lēmuma, ar kuru apstiprināta drošības nauda par vienu jaudas rezervēšanas vienību, spēkā stāšanās būtiski mainījušas izmaksas, kas saistītas ar 110 kV apakšstaciju izbūvi vai rekonstrukciju, vai iestājušies citi apstākļi, kuru dēļ drošības naudu par vienu jaudas rezervēšanas vienību ir pamats pārskatīt ātrāk nekā piecu gadu laikā, pārvades sistēmas operators pēc savas iniciatīvas vai Regulatora noteiktajā termiņā iesniedz jaunu aprēķinu drošības naudai par vienu jaudas rezervēšanas vienību.
7. Sistēmas operators drošības naudu konkrēta objekta pieslēguma jaudas rezervēšanai nosaka, reizinot drošības naudu par vienu jaudas rezervēšanas vienību ar attiecīgajam sistēmas dalībniekam izsniegtajās tehniskajās prasībās noteikto pieslēguma jaudu (atļauto slodzi) sistēmas dalībnieka objekta pieslēgšanai.
8. Neatkarīgi no konkrētajam sistēmas dalībniekam tehniskajās prasībās noteiktās pieslēguma jaudas (atļautās slodzes) objekta pieslēgšanai, drošības nauda nevar pārsniegt drošības naudu, kas aprēķināta, ja pieslēguma jauda būtu 100 megavati.
9. Drošības naudu sistēmas dalībnieks nodrošina, iemaksājot sistēmas operatora norādītajā kontā naudas summu sistēmas operatora aprēķinātās drošības naudas apmērā.
10. Sistēmas dalībnieks sistēmas operatora aprēķināto drošības naudu iemaksā līdz pirmās attiecīgajos Regulatora noteiktajos sistēmas pieslēguma noteikumos noteiktās vienošanās par pieslēguma procesa īstenošanas nosacījumiem noslēgšanas dienai, bet ne vēlāk kā 60 dienu laikā no sistēmas operatora izsniegto tehnisko prasību saņemšanas dienas.
11. Sistēmas operators atmaksā sistēmas dalībniekam drošības naudu pieslēguma līgumā noteiktajā kārtībā un termiņā.
12. Pārvades sistēmas operators pirmo drošības naudas aprēķinu par vienu jaudas rezervēšanas vienību, ievērojot šo noteikumu 3.punktu, iesniedz apstiprināšanai Regulatoram līdz 2025.gada 20.oktobrim.
13. Noteikumi stājas spēkā 2025.gada 1.oktobrī.

2.Pielikums Konsultāciju dokumentam
par drošības naudas aprēķina metodiku elektroenerģijas nozarē
un grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

[Datums]

Nr. __

(prot. Nr. __, __.p)

Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 14.aprīļa lēmumā Nr.1/5 “Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem”

*Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma
8.panta otro daļu un 9.panta otro daļu*

1. Izdarīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2022.gada 14.aprīļa lēmumā Nr.1/5 “Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” (Latvijas Vēstnesis, 2022, 77., 245. nr.) šādus grozījumus:
 - 1.1. svītrot tiesību akta izdošanas pamatojuma norādē vārdu un skaitli “un 2.⁴”;
 - 1.2. svītrot 1.4.apakšpunktu;
 - 1.3. svītrot 2.1.¹apakšpunktu;
 - 1.4. svītrot 7.punkta otro teikumu;
 - 1.5. izteikt 9.punkta otro teikumu šādā redakcijā:
“Vienlaikus ar tehniskajām prasībām sistēmas operators rakstveidā sniedz ražotājam informāciju par aptuvenajām pieslēguma ierīkošanas izmaksām, informē ražotāju par turpmākajām pieslēguma nodrošināšanai nepieciešamajām darbībām un nosūta rēķinu par drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu.”
 - 1.6. svītrot 11.¹apakšpunktu;
 - 1.7. svītrot 12.¹apakšpunktu;
 - 1.8. aizstāt 21.punkta ievaddaļā vārdu “lietotājam” ar vārdu “ražotājam”;
 - 1.9. papildināt lēmumu ar 21.6.apakšpunktu šādā redakcijā:
“21.6.ražotājs 60 dienu laikā no sistēmas operatora izsniegto tehnisko prasību saņemšanas dienas nav samaksājis drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu.”
 - 1.10. izteikt 25.1. un 25.2.apakšpunktu šādā redakcijā:

“25.1. sistēmas operators 30 dienu laikā no pieteikuma saņemšanas rakstveidā informē ražotāju par tehniskajām prasībām, nosūta ražotājam pieslēguma līgumu un rēķinu par drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu;

25.2. ja 30 dienu laikā no dienas, kad sistēmas operators nosūtījis ražotājam pieslēguma līgumu, ražotājs nav parakstījis pieslēguma līgumu, nav sniedzis pamatotus iebildumus par pieslēguma līgumu, vai 60 dienu laikā nav samaksājis drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu, sistēmas operatoram ir tiesības anulēt pieteikumu un tehniskās prasības. Par pieteikuma anulēšanu sistēmas operators rakstveidā brīdina ražotāju vismaz 10 dienas iepriekš;

1.10. svītrot IV.¹nodaļu;

1.11. svītrot 33.¹, 33.² un 33.³punktu.

2. Lēmums stājas spēkā 2025.gada 1.oktobrī.